

між цими категоріями хиткі. Одна і та ж тварина може бути віднесена до різних категорій. Це багато в чому залежить від призначення, статусу, зовнішнього вигляду і багатьох інших якостей конкретної тварини. Також велику роль відіграють певні стереотипи і традиції, які склалися в культурі африканських народів протягом багатьох століть. Тварини є головними об'єктами африканського мистецтва.

Література:

1. Волшебный цветок: Сказки Восточной Африки. М.: Художественная литература, 1987.
2. Иорданский В.Б. Звери, люди, боги. М.: Терра, 2005.
3. Кочакова Н.Б. Рождение Африканской цивилизации. Ифе, Ойо, Бенин, Дагомея. М.: Наука, 1986.
4. Ратцель Ф. Религиозные представления // Африка. М.: Издательство Царева В.П., 2005.

**Монголія: національно-історичні особливості
розвитку культури і освіти**

Гай Ердене Солонго (Монголія)

Науковий керівник – ст. викладач Т.Ю. Гутнікова

ХНУ ім. В.Н. Каразіна

Мене звуть Солонго Гай Ердене, минулого року я приїхала до Харкова здобувати освіту. Моя рідна країна – Монголія, і сьогодні я хочу розповісти про її культурні та освітні національно-історичні особливості.

Монголія – це серце Центральної Азії. Це сьома за розміром країна в Азії та вісімнадцята у світі, це найбільша незалежна країна у світі за площею землі на душу населення. У Монголії живе понад 3 мільйони осіб, з яких близько 40 % – у столиці країни, місті Улан-Баторі. У Монголії було багато племен, більшість із яких складала халхи, на заході мешкали казахи, тувани, племена Баяд, Дархад, Захчин тощо, а на сході – буряти, племена Уземчин та Даріганга. Сучасне населення країни – нащадки цих етнічних груп.

Монголія була землею гунів у III столітті до н.е., а на початку XIII століття Чингізхан об'єднав монгольські племена та завоював Середню Азію, ставши засновником та першим великим ханом Монгольської імперії – найбільшої імперії за всю історію людства. Фактично незалежною Монголія стала у 1921

році, а в 1924 була створена Народна республіка Монголія. Після падіння соціалізму з'явилася нова демократична багатопартійна система правління та ринкова економіка, а у 1992 році була прийнята нова Конституція Монголії.

Мистецтво й культура моєї країни розвивалися під впливом інших країн, оскільки Монголія знаходилася на перетині важливих торговельних шляхів, що пов'язують між собою країни Азії: Індію, Китай і Тибет. Важливою для культури монголів, як і інших народів Азії, стала культура буддизму. Наприклад, у XVI ст. в Монголії поширилася одна з гілок буддистської релігії – ламаїзм, що вплинула на всі сфери життя монголів. Однак ламаїзм не змінив сутність народного мистецтва Монголії. Художники, що створювали посуд, прикраси та інші предмети за ламаїстськими правилами, зберегли їх національні особливості, які відбивають художні смаки та естетичні погляди народу.

Мистецтво Монголії – оригінальне та специфічне. Ми можемо побачити це в усіх його основних видах. Характерні риси монгольського мистецтва – виразність форми, велика кількість орнаментів та візерунків. Багато в чому на формування культури та мистецтва Монголії вплинув кочовий спосіб життя – він, наприклад, сприяв виникненню своєрідної архітектури. Так, на відміну від будівель тибетського чи китайського стилю, форми монгольської архітектури схожі на звичайну юрту, а краса монгольського житла нерідко є настільки цікавою, що проста юрта скотаря перетворюється на витвір мистецтва. До речі, вважається, що найздоровіші люди у світі живуть у сільській місцевості Монголії і пасуть скот.

Сьогодні у Монголії можна зустріти пам'ятки культури та історії майже кожної епохи. Основні риси мистецтва монголів, як і інших степових народів, вийшли з потреб кочового побуту. Він визначав і тип будинку, і його прикраси, і форму одягу, а головне – формував їхній художній смак, особливі уявлення степовиків про красу та життя. Найкращі традиції народної творчості багато в чому визначили характер та шляхи розвитку сучасного мистецтва Монголії

(наприклад, лягли в основу національного живопису монголів, відомого під назвою "монгол зураг").

З народного мистецтва перейшла в сучасний національний живопис і колірنا символіка. Наприклад, монголи дуже люблять синій (символ сталості, неба), зелений (символ вічного життя), білий (символ шляхетності думок і почуттів, чистоти), червоний (радість) і жовтий (любов) кольори. Часто колірna символіка пов'язана також з буддійськими канонами. Така постійна взаємодія різних елементів культури зустрічається в усіх видах мистецтва Монголії. У живописі, наприклад, можуть тісно переплітатися національний орнамент та буддійська символіка. А архітектуру і скульптуру Монголії не сплутаєш ні з якою іншою архітектурою світу.

Оригінальними за стилем є також вироби декоративно-прикладного мистецтва Монголії. Ще за давніх часів майстри Монголії досягли прекрасних результатів у прикрашанні дорогоцінними каменями металу, різьбі по кістці, гравіруванні і карбуванні. Яскраві, барвисті орнаменти геометричного характеру вкривали одяг монголів. Деякі юрти і до цього дня прикрашають яскравими тканинами із аплікаціями та вишивками, що дуже подабаються іноземцям, які приїжджають до країни. Червоні, сині, лілові і зелені кольори відтіняють білі стіни юрт, роблять ці домівки наче святковими. Як у народному, так і в професійному мистецтві Монголії зберігається унікальність форм і сюжетів, простота і виразність.

Розвиток монгольської літератури також пов'язаний із її усними кочовими традиціями. Її визначають три найголовніші твори: "Таємне сказання монголів" (найстаріша літературно-історичною пам'ятка Монголії), "Гесер" та "Джангар". Усі вони відображають багатовікові традиції героїчного епосу Євразійського степу. У XIII-XV ст. була створена повість "Сказання про 32 дерев'яних людини", повчальна література ("Ключ розуму", "Повчання Чингізхана" тощо), перекладені буддійські трактати з санскриту, тибетської та уйгурської мов. З 50-х років XX ст. на монгольську мову були перекладені класичні твори світової

літератури і сама монгольська література зазнала нового поштовху до розвитку: з'явилися твори таких відомих письменників як Ч. Лодойдамба, Б. Рінчен, Б. Явуухулан.

Моя країна має також і багаті музичні традиції. Хомей (спів у горлі), морін хур (скрипка з кінською головою) та інші струнні музичні інструменти, короткі та довгі пісні – все це спадщина античної музики, занесена у Книгу рекордів Гінеса. Західна класична музика з'явилася в Монголії з ХХ ст., а класична монгольська музика була написана композиторами в поєднанні з народною музикою. Найвідоміший її представник – Н. Янцанноров. Зараз молоді монгольські музиканти пишуть музику у жанрах рок, поп та хіп-хоп. Всесвітньо відомою є рок-група The Hu, що поєднує монгольські національні музичні традиції з сучасним роком.

Крім розвитку культури та мистецтва, у Монголії велика увага приділяється освіті монгольського населення. Це один із головних напрямів внутрішньої політики Монголії. Завдяки створенню сезонних шкіл-інтернатів для дітей з сімей кочівників ще за радянських часів, неграмотність в країні була практично знищена (в 2003 році неграмотне населення в Монголії становило 2 %). Для всіх дітей від 6 до 16 років обов'язковою є десятирічна освіта. У 2008 році шкільну освіту було продовжено на два роки. Зараз початкова освіта триває 5 років, базова – 4 роки, середня – 3 роки. Університетська освіта триває зазвичай 4-6 років, як і в Україні. Крім того, у Монголії є курси професійної підготовки для молодих людей у віці 16–18 років.

Найбільший і найстаріший університет країни знаходиться у моєму рідному місті Улан-Баторі. Це Монгольський державний університет, що був заснований в 1942 році. Спочатку він мав тільки 3 факультети. Починаючи з 1958 року факультети університету почали ставати самостійними навчальними закладами (факультет зоології та ветеринарії став Аграрним університетом Монголії; медичний факультет – Медичним університетом, факультет техніки і технології – Політехнічним інститутом). У 1979 році був створений факультет

Гуманітарних та соціальних наук. Зараз в університеті є 8 факультетів, там щороку навчається понад 13 000 студентів, магістрів та аспірантів. З 1990 року різко зросла кількість приватних вищих навчальних закладів Монголії.

Я люблю свою країну і пишаюся нею. Коли я закінчу університет у Харкові та стану лікарем, я повернуся до Монголії, щоб працювати там для здоров'я монгольського народу. І я запрошую всіх відвідати мою прекрасну Батьківщину!

Література:

1. Володимирцов Б. Я. Роботи з історії та етнографії монгольських народів / Б. Я. Володимирцов. – М: Лабиринт, 2002. – 402 с.
2. Жуковська Н. Л. Кочівники Монголії. Культура. Традиції. Символіка / Н. Л. Жуковська. – М, 2002. – 376 с.
3. Реріх Ю. М. Стежками Середньої Азії / Ю. М. Реріх. – М: Агни, 1994. – 286 с.
4. Мурзаєв Е. М. Роки пошуків в Азії. На просторах Монголії / Е. М. Мурзаєв. – М: Знання, 1973. – 389 с.
5. Цултен Ням-Осорин. Мистецтво Монголії від найдавніших часів до XX століття / Ням-Осорин Цултен. – М: Наука, 1986. – 314 с.

Африканська музика та її вплив на світову музичну культуру

Гнійомо Еммануель Естер (Кот-д'Івуар), Сахла Камаль (Алжир)

Науковий керівник – ст. викладач Ю.О. Малихіна

ХНАДУ

Музика – це особлива мова всіх сфер і епох, вона супроводжує всі моменти людського існування, за допомогою музики людина виражає свої емоційні стани. В африканських країнах це особливо яскраво проявляється: всі знають, у свідомості африканця музика нерозривно пов'язана і з піснею, і з танцем. Африканська музика – це музика негроїдних народностей, що живуть у західній, центральній і південній частині Африки. У музичній культурі цих народностей можна знайти спільні риси в мелодиці, ритміці, а також у музичному інструментарії. Музика Північної і Східної Африки дуже відрізняється від музики названих регіонів, тому що на неї дуже вплинула арабо-мусульманська культура.